

STANJE I PERSPEKTIVE U UZGOJU UKRASNOG BILJA U HRVATSKOJ¹

Mihaela KURTELA¹, Ines VRŠEK¹ i Svjetlana MATOTAN²

¹ Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zavod za ukrasno bilje i pejzažnu arhitekturu
Faculty of Agriculture University of Zagreb
Department of Ornamental Plants and Landscape Architecture
² "Podravka" d.d., Koprivnica

SAŽETAK

Hortikultura je značajna komponenta civilizacijskog dosega i kulture življenja svakog naroda i direktno utječe na svakodnevni život čovjeka.

"Ornamentalna" hortikultura (cvjećarstvo i ukrasno drvenasto raslinje) je u zapadnom svijetu jedna od rastućih i zadovoljavajućih industrija.

Njen dosadašnji razvoj u Hrvatskoj bio je bitno određen položajem Hrvatske u Jugoslaviji i značajkama totalitarnog komunističkog ustroja gospodarstva općenito. Posljedica toga je, i danas, nejasno definirana strategija razvoja te grane poljoprivrede i vezanost naše zemlje na uvoz cvijeća i sadnica ukrasnog bilja za koje izdvajamo značajna sredstva.

Cilj rješavanja tog problema trebalo bi biti poboljšanje i unapređenje efikasnosti i konkurentnosti hortikulture industrije.

Mogućnost ostvarenja tog cilja nalazi se u otvorenijem edukativnom konceptu uz kvalitetne istraživačke programe koji bi odgovorili na nove zahtjeve a sve to prvenstveno podrazumijeva determinaciju "ornamentalne" hortikulture u strategiji razvoja našeg društva.

UVOD

Hortikultura je jedna od značajnih komponenti civilizacijskog dosega i kulture življenja svakog naroda i direktno utječe na svakodnevni život čovjeka.

Dosadašnji razvoj "ornamentalne" hortikulture, pri čemu se misli prvenstveno na cvjećarstvo i rasadničarstvo ukrasnog drvenastog bilja, je bio bitno određen položajem Hrvatske u bivšoj Jugoslaviji i tadašnjeg ustroja gospodarstva uopće.

Razvoji događaja u Hrvatskoj zadnjih nekoliko godina nisu bili pogodni za temeljitu preobrazbu pa čak niti za potpuno prepoznavanje tog segmenta poljoprivrede.

¹ Rad je izložen na Međunarodnom znanstvenom simpoziju "Kvalitetnim kultivarom i sjemenom u Europu" održanom od 1. do 5. veljače 1996. godine u Opatiji

Danas je ta struka u mnogim zemljama zapada, ne samo ravnopravna ostalim ranama poljoprivrede, već i sve interesantnija zbog svoje dohodovnosti (De Hertogh, 1981).

Najpoznatiji primjer je Nizozemska čiji se osjetni dio nacionalnog dohotka ostvaruje iz područja vrtlarstva.

Vrlo je interesantan primjer Izraela koji, iako nema posebno povoljne klimatske i ekološke prilike, izvozi godišnje ukrasnog bilja u vrijednosti od 150 milijuna USA dolara (Avishai i Lievre, 1989).

Odnos prema toj grani poljoprivrede u nas se odražava u sadašnjem stanju izrazite vezanosti na uvoz cvijeća i sadnica ukrasnog bilja.

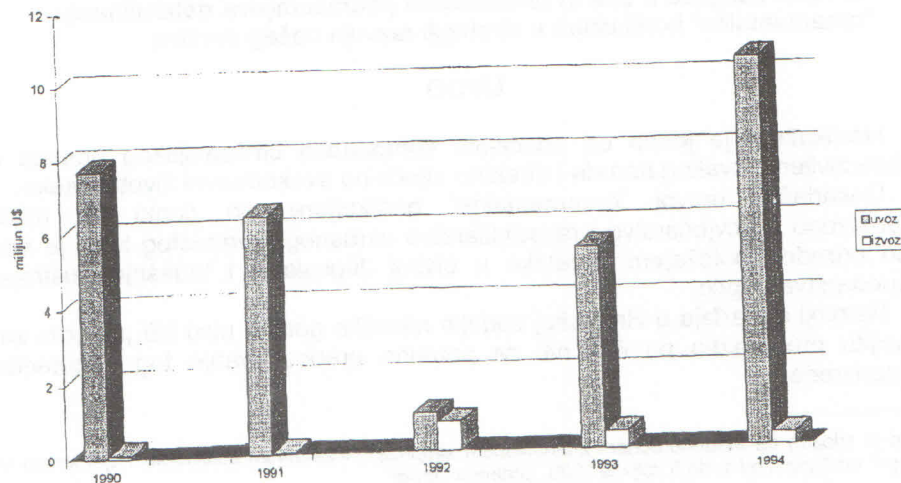
MATERIJAL I METODE RADA

Kao izvor podataka za pregled situacije uvoza i izvoza ukrasnog bilja u Hrvatskoj poslužili su podaci Državnog statističkog zavoda. Ti su iznosi podijeljeni po pojedinim klasama vrtlarskih proizvoda: lukovice, gomolji i podanci, rododendroni i azaleje, sadnice ruža, rezano cvijeće i sl., a obrađeni su za 1990, 1991, 1992, 1993. i 1994. godinu ukupno pod nazivom *ukrasno bilje*. Analizirani su i podaci o zemlji uvoza i izvoza.

REZULTATI I RASPRAVA

Za uvoz tih proizvoda tijekom pet godina Hrvatska je utrošila 31 milijun USA dolara, a izvezla te robe u vrijednosti od 1,64 milijuna dolara. U Grafikonu 1. je prikazan taj odnos za svaku godinu a u grafikonu 2. ukupan odnos uvoza i izvoza za pet obrađenih godina.

Graf. 1. Odnos uvoza i izvoza ukrasnog bilja u Hrvatskoj po godinama od 1990-1994. godine
Graph. 1. The relation between import and export of ornamental plants in Croatia by year from 1990-1994.

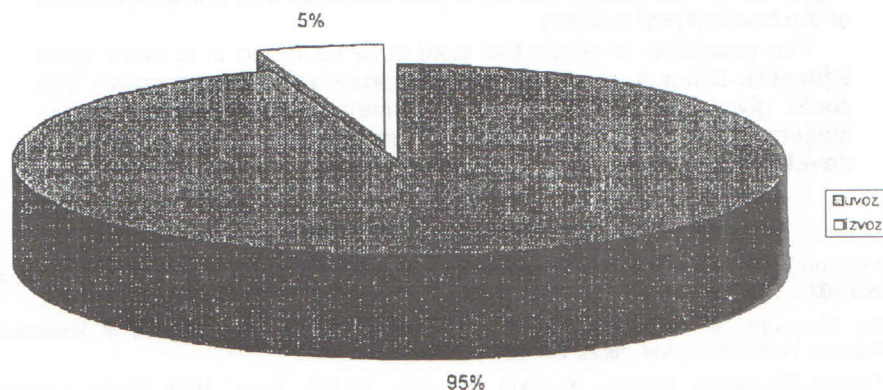
Najveći izvoznici u Hrvatsku su Nizozemska koja učestvuje sa cca 50% našeg ukupnog uvoza, Njemačka s 20% te Italija, Mađarska i Slovenija s preostalih 30%.

Izvoz se odnosi uglavnom na zemlje bivše Jugoslavije: Slovenija, Bosna i Hercegovina, Makedonija, a od drugih zemalja bile su zastupljene Italija, Mađarska i Nizozemska s učešćem od cca 35% ukupnog izvoza. Međutim sve su to zanemarivi iznosi jer nam je izvoz 5,3% ukupnog uvoza (Toplak i sur., 1993).

Na temelju tih podataka je vidljivo da ozbiljnog i sustavnog planiranja rasadničke proizvodnje ukrasnog bilja nema. Naši rasadnici ne zadovoljavaju niti naše zahtjeve, a izlazak na vanjsko tržište je zanemariv. Važno je napomenuti da potrebe za sadnicama cvijeća i drvenastog ukrasnog bilja rastu, uz sve sofisticiraniji ukus potrošača.

Graf. 2. Ukupan odnos uvoza i izvoza ukrasnog bilja u Hrvatskoj za razdoblje od 1990-1994. godine

Graph. 2. The total difference between import and export of the ornamental plants in Croatia in the period from 1990-1994.

ZAKLJUČAK

- Hrvatska treba imati jasno definiranu strategiju razvoja te grane poljoprivrede koju treba temeljiti na povezivanju osnovnih i primjenjenih istraživanja, povećati dostupnost informacija proizvođačima te osmišljenim edukativnim procesom osposobiti studente za preuzimanje predviđene uloge u proizvodnji, tj. doprinosu profitabilne hortikulture proizvodnje.

- Za određivanje te strategije vrlo je važno uvažavanje posebnosti Hrvatske s aspekta naše kulturne baštine i geografskih i klimatskih raznolikosti što će rezultirati u vlastitoj prepoznatljivosti te grane hortikulture.

SITUATION AND PERSPECTIVES OF GROWTH OF ORNAMENTAL PLANTS

SUMMARY

Horticulture is one of vital components of the present day civilization every nation's living; it directly influences the everyday life.

"Ornamental" horticulture (floriculture and ornamental trees) is a thriving and productive industry in the western world.

Its development in Croatia has so far been determined by the position of Croatia in former Yugoslavia, as well as by characteristics of a totalitarian communist system of the economy on the whole. Its consequences even today are undefined strategies for the development of this branches, as well as adherence to import flowers and ornamental flowers seedlings, for which considerable amounts of foreign currency have to be earmarked.

The objective for the solution to this problem should be improvement and development of effectiveness and competitiveness of the horticultural industry.

The possibility to attain this goal is to be found in a more open educative concept, together with high grade research programs that could give answers to new requirements, all the time primarily subjected to the determination of "Ornamental" horticulture in the development strategy of our society.

LITERATURA - REFERENCES

1. Avishai, M., Lievre, A. 1989.: Taming the wild flowers of Izrael. The Garden, Vol. 114 (8), 399-403.
2. De Hertogh, A. A. 1981. Production Horticulture: The Primary Mission of Horticultural Science, HortScience, Vol. 16(2), 143-144.
3. Toplak-Vinceljak Marija, Kurtela Mihaela, Vršek Ines. 1993. Povijesni razvoj i sadašnje stanje u sjemenarstvu i rasadničarstvu ukrasnog bilja u Hrvatskoj, Sjemenarstvo 10. 6., 457-462.
4. Državni Statistički Zavod Republike Hrvatske 1994. Podaci o uvozu i ukrasnog bilja 1990-1994.

Adrese autora - Authors' adresses:

dipl. inž. Mihaela Kurtela
mr. sc. Ines Vršek
Agronomski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Zavod za ukrasno bilje i pejzažnu arhitekturu
Svetošimunska 25
HR - 10000 Zagreb
dipl. inž. Svjetlana Matotan
"Podravka" d.d
FC "Istraživanja i razvoj",
Ante Starčevića 32
HR - 48000 Koprivnica

Primljeno - Received:
10.02.1996.